گزارش شرکت در نهمین نشست جهانی کمیته‌های ملی اخلاق، تونس

دکتر سیدمحمد اکرمی*

گروه ژنتیک پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران

(تاریخ دریافت: ۹۱.۰۹.۰۱، تاریخ پذیرش: ۹۱.۱۱.۱۸)

حضور فعال در نشست‌های بین‌المللی فرصتی طلایی برای ارائه نقطه نظرات جمهوری اسلامی ایران و تبادل تجربیات و مشارکت در پروژه‌های آتی است. این گزارش به نهمین نشست جهانی کمیته‌های ملی اخلاق در کشور تونس به میزبانی وزارت بهداشت و اجرای سازمان بهداشت جهانی می‌پردازد. موضوع اخلاق پزشکی از فرصت‌های ذیقیمت در اختیار کشورمان است تا بتواند ضمن انتقال تجارب، تولید علم و نظریه‌پردازی به انعکاس نقطه نظرات خود بپردازد و در دهکده جهانی نقش شایسته خود را ایفا نماید.

اجلاس جهانی کمیته‌های ملی اخلاق از سال ۱۹۹۸ به‌صورت هر دو سال یک بار بدین شرح تاکنون برگزار شده است: توکیو ۱۹۹۸- لندن ۲۰۰۰- برازیلیا ۲۰۰۲- کانبرا ۲۰۰۴- پکن ۲۰۰۶- پاریس ۲۰۰۸- سنگاپور ۲۰۱۰. نهمین اجلاس برای اولین بار در قاره آفریقا در تونس در ۵-۷ مهر (۲۶-۲۸ سپتامبر ۲۰۱۲) در منطقه قرطاج تونس در محل هتل Le Palace برگزار گردید. آقایان دکتر محمدمهدی آخوندی رئیس کمیته ملی اخلاق زیستی و اخلاق در علم و فناوری کمیسیون ملی یونسکو ایران و دکتر سیدمحمد اکرمی عضو کمیته به‌عنوان نمایندگان ایران و همچنین سرکار خانم دکتر پونه سالاری از مرکز تحقیقات اخلاق و تاریخ پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در این نشست شرکت کردند.

حدود ۸۰ نفر از کشورهای مختلف جهان در این حضور داشتند. میزبان سازمان بهداشت جهانی (WHO) به‌همراه نمایندگان مناطق شش گانه آن (EMRO, AFRO, AMRO, EURO, SEARO and WPRO) بود. دبیرخانه همایش به‌طور دائم در محل WHO است. نمایندگان یونسکو در موضوع اخلاق نیز حضور فعال داشتند. حضور ۲۰ نماینده از ۱۲ کشور منطقه شرق مدیترانه سازمان بهداشت جهانی (EMRO) علیرغم مشکلات و تنش در برخی از این کشورها جالب توجه بود. وزیر بهداشت تونس و معاون پژوهشی وزیر بهداشت و مسکن مصر در تمام طول برگزاری اجلاس حضور داشتند. وزیر بهداشت قطر فقط در افتتاحیه روز اول حضور داشت.

موضوعات مطرح عمده در کنگره اخلاق در کنترل و درمان بیماری‌های عفونی، بیو بانک، اخلاق در پژوهش، اخلاق در پیوند اعضا، تعیین اولویت‌های اخلاقی، مسائل جدید و تغییرات در آینده فعالیت‌های این نشست بود. در مسائل جدید علاوه بر توجه به تجربه سوئد در تعیین اولویت‌های پژوهشی اخلاق، موضوع دمانس و تسکین درد به‌عنوان یک حق بشری مورد توجه قرار گرفت. دغدغه عمده کشورهای در حال توسعه به‌ویژه آفریقایی اخلاق در بیماری‌های عفونی (به‌ویژه سل، ایدز و مالاریا) و انتقال نمونه‌های بالینی به کشورهای پیشرفته بود. از نکات جالب نشست، تهیه گزارشات مکتوب قابل طرح در گروه‌های کاری قبل از اجلاس و طرح موضوع و لیستی از سؤالات مرتبط و نیز تجربه جدید برگزاری بازارچه (market palace) همزمان با اوقات استراحت جهت گزارش فعالیت‌های کمیته‌های ملی بود. در حال حاضر، حدود ۹۰ کشور جهان دارای کمیته ملی اخلاق هستند. مشارکت سازمان‌های جهانی، منطقه‌ای و ملی نظیر یونسکو و WHO Nuffield Council Council of Europe, on Bioethics, UK علیرغم تفاوت نگاه و رویکرد جالب توجه بود.

* نویسنده مسؤول: نشانی الکترونیکی: akramism@tums.ac.ir

[Downloaded from ethicsjournal.ir on 2026-11-05]

[DOR: 20.1001.1.22517634.1392.8.2.9.8]

در موضوع اخلاق در بیماری‌های عفونی بر مدیریت بیماری (تشخیص، مانیتورینگ، کنترل و درمان)، پوشش واکسیناسیون به‌طور عادلانه (justice and fairness)، نحوه اولویت‌بندی کنترل بیماری‌های عفونی، مساعدت سازمان‌های جهانی توجه شد. در موضوع بیو بانک دغدغه‌های عمومی، بدون نام بودن، نحوه مدیریت، رضایت مکتوب مورد توجه قرار گرفت. در موضوع اخلاق در پژوهش توجه به خلاقیت در کمیته‌های اخلاق مراکز تحقیقاتی (REC)، اوتونومی شرکت‌کنندگان به‌ویژه اقشار آسیب‌پذیر و اهمیت رضایت مکتوب و نیز تعارض منافع در تحقیق مورد مداقه قرار گرفت. تجربه اسپانیا در تحقیق روی نمونه انسانی و ضرورت تعادل در پیشرفت تحقیق و ارزش‌گزاری اخلاقی در این راستا گزارش گردید. اخلاق در پیوند اعضا، بافت و سلول (OTC) با توجه به پیشرفت‌های علمی، شیوع بیماری‌ها و خطر کمبود و قاچاق و تجارت اعضا موضوع بعدی اجلاس بود. تشویق به اهدا با نگاه خیر و انسان دوستانه و بر اساس دستورالعمل (guideline) مورد تأکید قرار گرفت. در هر موضوع عناوینی از موارد قابل توجه جهت بحث و پیگیری در آینده مطرح می‌شد.

نمایندگان ایران علاوه بر گزارش مدون ارائه شده در موضوعات همایش، در بخش نظرات پایان هر جلسه نیز مشارکت فعال داشته که مورد توجه شرکت‌کنندگان قرار گرفت. بر آمادگی همکاری با کشورهای علاقمند در موضوعات اخلاقی مرتبط، پیشنهاد ایجاد شبکه‌های مجازی منطقه‌ای جهت انتقال تجارب مشترک و نیز کنگره اخلاق پزشکی در طب باروری پیش‌رو در اسفند ماه سال جاری تأکید گردید.

رئیس اجرایی نشست دکتر محمدصلاح بن عمار از حضور نمایندگان ایران اظهار شعف نموده و بر همکاری‌های دو جانبه تأکید نمود. تلاش خوب تونسی‌ها در برگزاری همایش و مشارکت با مجامع بین‌المللی و تسلط به زبان فرانسه، آنها را در مسیر مناسب پیشرفت در مقایسه با سایر کشورهای آفریقایی قرار داده است.

اعضای کمیته‌های اخلاق کشورهای مختلف دارای مدارک علمی متفاوت و تجارب متنوعی بودند. به‌عنوان نمونه نماینده آلمان سابقه ۱۰ سال نمایندگی پارلمان آن کشور را داشت. کمیته ملی اخلاق آلمان ۲۷ عضو دارد که نیمی از اعضای آن را پارلمان تعیین می‌کنند.

جهت کسب اطلاعات بیشتر به وب سایت نشست http://www.9gsnec.tunisia2012.rns.tn/congre_en/index.php می‌توان مراجعه نمود. با توجه به مصوبه نشست قبلی، از وب سایت نقطه نظرات اعضا ONEC رونمایی شد. قرار شد اعضا مشارکت فعال در این وب سایت داشته باشند: http://apps.who.int/ethics/nationalcommittees

اجلاس بعدی در مکزیک در سال ۲۰۱۴ برگزار خواهد شد. پیشنهاد می‌شود به گزارشات دفتر اخلاق WHO www.who.int/ethics و یونسکو www.unesco.org/bioethics نیز توجه لازم مبذول گردد.

به روز شدن در کنگره‌های معتبر و ارائه کارهای انجام شده برای معرفی پیشرفت‌های ایران اسلامی از منافع شرکت در کنگره‌های منطقه‌ای است. تلاش برای همکاری‌های آینده در این جهت از طریق اظهار نظر در مطالب مطروحه و پیشنهاد مشارکت در کمک به کشورهای علاقمند رهگشا خواهد بود.

تشکر

از معاونت بین‌الملل دانشگاه علوم پزشکی تهران بابت پرداخت هزینه سفر سپاس‌گزاری می‌گردد.

[Downloaded from ethicsjournal.ir on 2026-11-05]

[DOR: 20.1001.1.22517634.1392.8.2.9.8]

[DOR: 20.1001.1.22517634.1392.8.2.9.8] [Downloaded from ethicsjournal.ir on 2026-11-05]